

POSTANOWIENIE DNIA 29 MAJA 2012 R.

III KK 88/12

Prawomocne postanowienie sądu wydane w przedmiocie odtworzenia akt ma charakter orzeczenia kończącego ten etap postępowania karnego, a zatem może stanowić podstawę kasacji podmiotów szczególnych wskazanych w art. 521 k.p.k.

Dla rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie odtworzenia akt nie ma jakiegokolwiek znaczenia fakt zatarcia skazania.

*Przewodniczący: sędzia SN J. Matras (sprawozdawca).*

*Sędziowie: SN B. Skoczowska, SA (del. do SN) J. Góral.*

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Eugeniusza D. o odtworzenie akt, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k., w dniu 29 maja 2012 r., kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść od postanowienia Sądu Okręgowego w E. z dnia 30 września 2008 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w E. z dnia 9 września 2008 r.,

postanowił uchylić zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w E. z dnia 9 września 2008 r. i sprawę p r z e k a z a ć do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w E., w celu merytorycznego rozpoznania wniosku.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 1 lipca 2008 r. Eugeniusz D. wniósł o odtworzenie akt sprawy (...) w części niezbędnej do wznowienia lub przeprowadzenia

postępowania w trybie kasacji nadzwyczajnej, w związku z zaistnieniem bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Postanowieniem z dnia 9 września 2008 r., Sąd Rejonowy w E. nie uwzględnił wniosku Eugeniusza D. o odtworzenie akt sprawy Sądu Rejonowego w E., (...). W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, że skazanie wnioskodawcy uległo zatarciu, a skoro w takiej sytuacji przyjmuje się fikcję prawną niekaralności, to przy uwzględnieniu, iż postępowanie w przedmiocie odtworzenia akt ma charakter pomocniczy, brak było podstaw do przyjęcia, że skazany ma interes prawny w odtworzeniu akt.

Zażalenie na to postanowienie złożył wnioskodawca. Zarzucając obrazę szeregu przepisów prawa procesowego, m.in. art. 161 k.p.k., art. 164 i 165 § 1 k.p.k., a także naruszenie przepisów Konstytucji oraz Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Po rozpoznaniu tego zażalenia Sąd Okręgowy w E. postanowieniem z dnia 30 września 2008 r., zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy, akceptując stanowisko wyrażone w zaskarżonym postanowieniu.

Od tego postanowienia kasację wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając w całości to postanowienie, zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, to jest art. 161 k.p.k. w następstwie zaaprobowania i przyjęcia jako własnego, błędnego poglądu Sądu Rejonowego w E., iż zatarcie skazania tworzące „fikcję prawną” iż skazanie uważa się za niebyłe, skutkuje brakiem podstaw do odtworzenia akt w sprawie, w której to zatarcie nastąpiło oraz, że w takiej sytuacji „nie sposób uznać, iż odtworzenie części akt sprawy odnoszącej się do ww. kwestii, mogłoby w jakikolwiek sposób urzeczywistnić uzasadniony interes skazanego”, co w efekcie dało podstawę do utrzymania w mocy zaskarżonego postanowienia Sądu pierwszej instancji o nieuwzględnieniu wniosku o odtworzenia akt w sprawie o sygn. (...) Sądu Rejonowego w E.

W konkluzji domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz utrzymania nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w E. i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co skutkuje jej uwzględnieniem w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k. Na wstępie stwierdzić trzeba, że prawomocne postanowienie sądu wydane w przedmiocie odtworzenia akt ma charakter orzeczenia kończącego ten etap postępowania karnego, a zatem może stanowić podstawę kasacji podmiotów szczególnych wskazanych w art. 521 k.p.k. (postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2001 r., II KKN 325/98, LEX nr 51375). Po tym stwierdzeniu należy ustosunkować się do zarzutu kasacji. Ma rację autor kasacji, że zaskarżone postanowienie zapadło z rażącym i mającym istotny wpływ na treść tego orzeczenia naruszeniem prawa procesowego, a to art. 161 k.p.k. Nie jest kwestionowane to, że w toku postępowania w przedmiocie odtworzenia akt zgromadzono dokumenty, które pozwalały na ustalenie podstawowych danych co do toku oraz wyniku sprawy, w której wnioskodawca został prawomocnie skazany. W tym układzie, skoro wniosek dotyczył akt sprawy prawomocnie zakończonej, które to akta zostały zniszczone, to przepis art. 161 k.p.k. **nakazywał** odtworzenie akt sprawy w częściach niezbędnych do wykonania orzeczenia, wznowienia postępowania, przeprowadzenia postępowania w trybie kasacji albo urzeczywistnienia innych uzasadnionych interesów stron. Nie mogło zatem zapaść postanowienie stwierdzające, że odtworzenie akt nie jest możliwe (art. 165 § 1 k.p.k.), a tym bardziej w nieznannej w prawie procesowym – zastosowanej przez Sąd Rejonowy w E. – formule nieuwzględnienia wniosku, na co słusznie zwracał uwagę w zażaleniu wnioskodawca, a czego nie dostrzegł sąd odwoławczy. Wyrażony przez oba orzekające w sprawie sądów pogląd, jakoby zatarcie skazania w sprawie (...) uniemożliwia-

ło odtworzenie akt jest chybiony. Dla rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie odtworzenia akt nie ma jakiegokolwiek znaczenia fakt zatarcia skazania.

Przepisy Rozdziału 19 Kodeksu postępowania karnego nie dają podstawy do zaaprobowania poglądów obu orzekających w sprawie sądów, co do tego, że zatarcie skazanie oznacza niemożność odtworzenia akt sprawy, a to dlatego, iż działa „fikcja niekaralności”. Przywoływany przez oba sądy przepis art. 106 k.k. dotyczy instytucji prawa karnego, której skutkiem jest fikcja niekaralności w odniesieniu do samego skazania, ale przecież nie reguluje, bo i nie może, trybu i sposobu postępowania z zaginionymi lub zniszczonymi aktami. Tryb ten określają przepisy procesowe i tam ustalone są zasady oraz sposób postępowania przez orzekające sądy. Gdyby orzekające w sprawie sądy właściwie przeanalizowały normę art. 161 k.p.k., to dostrzegłyby, że odtworzenie akt prowadzi się w zakresie niezbędnym dla wznowienia postępowania lub kasacji, a te nadzwyczajne środki zaskarżenia można wnieść także wtedy, gdy zatarcie skazania nastąpiło (art. 529 k.p.k., art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k.). W sytuacji, gdy wnioskodawca zasygnalizował skorzystanie z tych trybów, to przepis art. 161 k.p.k. w zw. z art. 165 § 1 k.p.k. obligował sąd pierwszej instancji do wydania „pozytywnego” postanowienia, a rzeczą sądu powinno być przeprowadzenie tych czynności, które pozwoliłyby na odtworzenie akt w odpowiednim zakresie.

Z tych powodów należało uchylić zarówno postanowienie sądu odwoławczego, jak i postanowienie sądu pierwszej instancji, albowiem oba te orzeczenia dotknięte były rażącym naruszeniem prawa. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w E. przeprowadzi postępowanie z uwzględnieniem uregulowań zawartych w przepisach Rozdziału 19 Kodeksu postępowania karnego oraz wyda postanowienie o odtworzeniu, we właściwym zakresie, akt sprawy (...).

Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu.